

4 יולי 2016

חסמים עיקריים בניתוח מגדרי של תקציבי משרדי הממשלה

סיכום ביניים מפגישות במשרדי הפיילוט ומיום העיון לממונים/ות על תקציבים במשרדי הממשלה

עד למועד 3 ביולי 2016 התקיימו פגישות עם חמישה משרדי ממשלה: משרד העלייה והקליטה, משרד החקלאות, משרד הכלכלה, משרד המדע, התרבות והספורט, משרד הרווחה והמשרד לביטחון פנים.

בנוסף, ב-13.6.2016 ערך המשרד לשוויון חברתי כנס במלון "רמדה" בירושלים לממונים/ות על תקציבים במשרדי הממשלה. בכנס הוצג המתווה לניתוח מגדרי של התקציב. בנוסף הוצגו דוגמאות לניתוח משלושה משרדים: המשרד לביטחון פנים – בדגש על שירות בת הסוהר; משרד המדע, הטכנולוגיה ומשרד התרבות והספורט (מטה משותף); משרד הכלכלה. במהלך הכנס אף התקיים דיון שאפשר לנציגי המשרדים השונים להעלות דילמות, חסמים וקשיים שעמם הם מתמודדים בתהליך הניתוח המגדרי.

סיכום ביניים של הפגישות במשרדים ושל נושאים מרכזיים שעלו בכנס, מעלה שלושה קשיים עיקריים העומדים בפני נציגי המשרדים האמונים על הניתוח ועליהם יש לתת את הדעת במציאת פתרון מערכתי.

1. גיוס לתהליך של הדרג הבכיר במשרד נציגים ממשרדים שונים העלו את הצורך במעורבות של הדרגים הבכירים – הפוליטיים (שרים/ות) והמקצועיים (מנכ"לים וסמנכ"לים), בתהליך הניתוח המגדרי של התקציב. זאת על מנת לקדם שתי מטרות עיקריות:

- א. גיבוי מקצועי לתהליך הניתוח שמבוצע על ידי דרגי הביצוע – אנשי/נשות תקציבים, תכנון ותוכן. יש צורך במחויבות של השרים ושל ההנהלה הבכירה ובהנחיות מפורשות בנושא שיפורסמו מצדם.
- ב. גיבוי הדרג הבכיר וקובע המדיניות נדרש על מנת להפוך את תוצאות הניתוח לכלי תכנון מדיניות של המשרד.

הוצעו מספר פעולות לשיתוף מנכ"לים ושרים:

- פרסום הנחייה לשרים מטעם השרה לשוויון מגדרי;
- יום עיון קצר להנהלה הבכירה לחשיפת הנושא וחשיבותו;
- הניתוח המגדרי יהיה חייב בדיווח מנכ"ל. כלומר, מנכ"ל המשרד יהיה חייב לחתום על הניתוח המגדרי.

2. דרישה לנתונים מגדריים מצד ספקי שירותים של משרדי הממשלה. על מנת לבצע ניתוח מגדרי של הרכש הממשלתי יש צורך בהנחיה כללית לכל ספקי הממשלה ולגופים וחברות שמקבלים תמיכות ותקציבים מהממשלה, להעביר למשרדים נתונים מפולחים לפי מגדר אודות הבעלים, נושאי משרות בכירות והעובדים/ות. מדובר בחסם מרכזי עבור

כל משרדי הממשלה בבואם לערוך ניתוח של כספי תמיכות ותקציבים לספקים. על האחרונים לא חלה חובת דיווח במסגרת החלטת הממשלה להטמעת חשיבה מגדרית בתקציב. מאחר ונתח גדול של התקציבים הממשלתיים מופנה לספקים חיצוניים ולתמיכות ומאחר וישנם משרדים שזהו רוב רובו של התקציב שלהם, יש צורך בבניית מהלך רחב וכולל שיאפשר איסוף נתונים מסוג זה.

הצעות שעלו להתמודדות עם חסם זה:

- איתור ספקי מסגרת במכרזים שהם מכרזי מסגרת, אשר מספקים שירותים ליותר ממשד ממשלתי אחד ואיתם להתחיל את דרישת הנתונים המגדריים;
- קידום תיקון בחוק חובת מכרזים שיחייב את הגופים הזוכים במכרזים לאסוף ולספק נתונים מגדריים למשרדים הרלוונטיים;
- תיקון החלטת הממשלה כך שחייב גם ספקים של הממשלה לאסוף נתונים מגדריים ולדווחם למשרדים;
- שיתוף המחלקות המשפטיות במציאת פתרון לסוגיה;
- יצוין כי קיימות מדינות בעולם (למשל גרמניה, ספרד, ארצות הברית), שבהן על חברות שמקבלות תקציבים מהמדינה ויש בהן מעל X עובדים חובה לספק נתונים מגדריים ו/או תכניות פעולה לקידום שוויון מגדרי בחברה. במדינות אחרות כגון שוויץ ואוסטרליה שוויון מגדרי בשכר הוא תנאי להשתתפות חברות במכרזים ממשלתיים.

3. התאמת מערכות המחשוב לתמיכה בניתוח המגדרי: יש להתאים את מערכות המחשוב כך שתאפשרנה קבלת נתונים מפולחים לפי מגדר והצלבתם עם נתוני התקציב. כך לדוגמא, קיים קושי לאסוף נתונים מגדריים אודות מקבלי שירותים שונים ברשויות המקומיות – בחלקן לא נערך איסוף שיטתי של נתונים כאלה, לעתים מערכות המחשוב ברשות לא מאפשרות זאת וגם במשרדי הממשלה אין מערכת שמאפשרת קבלה אפקטיבית ומהירה של נתונים אלה מכלל הרשויות (לדוגמא: השתתפות בחוגים, בתכניות טכנולוגיות, בהכשרות ועוד). עובדה זו מטילה עומס רב על כוח האדם הקיים במשרדים ומעכבת את הליך ניתוח הנתונים.

עוד עלה מנציגי כל המשרדים כי מערכת מרכז"ה אינה תומכת בהליך איסוף וניתוח הנתונים המגדריים ויש צורך לשנותה בהתאם.

אנו ממליצות לכנס בהקדם את ועדת ההיגוי של הפרויקט על מנת לדון בחסמים אלו ובמציאת פתרונות מערכתיים אפשריים.

בברכה,

יעל חסון וולריה סייגלשיפר

מרכז אדוה